Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0003

Õiglase ülemineku direktiiv töömaailmas: töökohtade loomise tagamine ja kohaliku majanduse elavdamine

Euroopa Parlamendi 20. jaanuari 2026. aasta resolutsioon soovitustega komisjonile õiglase ülemineku direktiivi kohta töömaailmas: töökohtade loomise tagamine ja kohaliku majanduse elavdamine (2025/2131(INL))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikleid 153 ja 225,

– võttes arvesse õiguskomisjoni arvamust esitatud õigusliku aluse kohta,

– võttes arvesse kodukorra artikleid 47 ja 55,

– võttes arvesse ELi toimimise lepingu artikleid 4, 9, 46, 149, 151, 153, 162, 164, 174–178 ja 349,

– võttes arvesse komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatist Euroopa rohelise kokkuleppe kohta (COM(2019)0640),

– võttes arvesse komisjoni 4. märtsi 2021. aasta teatist Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava kohta (COM(2021)0102),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrust (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu[1],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+

1 ELT L 57, 18.2.2021, lk 17.
2 ELT L 231, 30.6.2021, lk 1.

(ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013[3],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrust (EL) 2021/691, millega luuakse Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (EGF) koondatud töötajate toetuseks ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1309/2013[4],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrust (EL) 2023/955, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060[5],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ[6],

– võttes arvesse Euroopa lisaväärtuse hindamise 2025. aasta septembri ülevaadet „Õiglase ülemineku direktiiv töömaailmas: töökohtade loomise tagamine ja kohaliku majanduse elavdamine“,

– võttes arvesse oma 23. novembri 2023. aasta resolutsiooni töökohtade loomise kohta: õiglane üleminek ning sotsiaalse ja ökoloogilise mõjuga investeeringud,

– võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) resolutsiooni kõigiga arvestava õiglase ülemineku kohta keskkonnakestlikule majandusele ja ühiskonnale[7],

– võttes arvesse Enrico Letta 10. aprilli 2024. aasta aruannet „Much more than a market“ (Palju enamat kui turg),

– võttes arvesse Mario Draghi 9. septembri 2024. aasta aruannet Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta (edaspidi „Draghi aruanne“),

– võttes arvesse kvaliteetsete töökohtade tegevuskava,

– võttes arvesse oma 10. septembri 2025. aasta resolutsiooni ühtekuuluvuspoliitika rolli kohta õiglase ülemineku toetamisel,

– võttes arvesse nõukogu 2022. aasta soovitust õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku kohta,

– võttes arvesse nõukogu 2022. aasta soovitust õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku kohta ning tööhõivekomitee ja sotsiaalkaitsekomitee põhisõnumeid selle rakendamise kohta,

---

3 ELT L 231, 30.6.2021, lk 21.
4 ELT L 153, 3.5.2021, lk 48.
5 ELT L 130, 16.5.2023, lk 1.
6 ELT L 275, 25.10.2003, lk 32.
7 ILC.111 / V resolutsioon, 16. juuni 2023.

– võttes arvesse oma 17. detsembri 2020. aasta resolutsiooni tugeva sotsiaalse Euroopa kohta õiglaste üleminekute jaoks,

– võttes arvesse oma 9. septembri 2025. aasta resolutsiooni riigihangete kohta,

– võttes arvesse poliitilisi suuniseid Euroopa Komisjonile 2024–2029,

– võttes arvesse komisjoni 26. veebruari 2025. aasta teatist puhta tööstuse kokkuleppe kohta (COM(2025)0085),

– võttes arvesse komisjoni 2025. aasta juuli teatist „Puhta tööstuse kokkuleppe toetamiseks võetavate riigiabi meetmete raamistik“ (C/2025/3602),

– võttes arvesse 16. aprilli 2024. aasta La Hulpe’i deklaratsiooni Euroopa sotsiaalõiguste samba tuleviku kohta,

– võttes arvesse Euroopa Liidu Nõukogu tööhõivekomitee 6. juuni 2025. aasta arvamust töökohtade kvaliteedi mõõtmete kohta,

– võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 4. detsembri 2024. aasta arvamust õiglase ülemineku seadusandliku ettepaneku ja ELi poliitikavahendite kohta, mis võimaldavad sotsiaalsemat Euroopa rohelist kokkulepet,

– võttes arvesse tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni raportit (A10-0261/2025),

A. arvestades, et rohe- ja digipöördel on Euroopa majandusele, ühiskonnale, piirkondadele ja töökohtadele eri moel põhjalik ümberkujundav mõju, mis eeldab ulatuslikke sotsiaal- ja tööhõivepoliitika meetmeid, et hoida ära kahjulik mõju ning edendada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust; arvestades, et mõjusa ülemineku tagamine kliimaneutraalsele ja digiteeritud majandusele ning sõltuvuse vähendamine energiavarustuse valdkonnas on Euroopa pikaajalise jõukuse, heaolu, kestlikkuse, majanduskasvu ja konkurentsivõime jaoks väga oluline; arvestades, et kaksikülemineku lõplik edu sõltub suurel määral selle tagamisest, et üleminek on töötajate, ettevõtjate ja mõjutatud piirkondade jaoks õiglane ja kaasav ning et see aitab kaasa sotsiaalse õigluse tagamisele kõigi jaoks, pöörates erilist tähelepanu kõige haavatavamatele, tagamaks, et kedagi ei jäeta kõrvale; arvestades, et ainuüksi õiglane üleminek võib tuua kasu 261 miljardit eurot aastas, eelkõige sotsiaalse ebavõrdsuse ja piirkondlike erinevuste vähendamise kaudu[8]; arvestades, et iga mõjutatud piirkonna võimalused on erinevad, lähtudes nende majanduslikust ja sotsiaalsest olukorrast;

---

8 https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/774668/EPRS_BRI(2025)774668_EN.pdf

B. arvestades, et kaksikülemineku mõju tööhõivele on kogu liidus asümmeetriline ja sotsiaal-majanduslik mõju on piirkonniti väga erinev; arvestades, et tekib ruumiprobleem, kuna kaasaegses, ressursitõhusas ja konkurentsivõimelises majanduses võidakse luua töökohti muudes piirkondades kui need, kus töökohad kaovad;

C. arvestades, et üleminekut tuleks hallata selliselt, et tagada sotsiaalne kaasatus, vähendada vaesust ja ebavõrdsust, kasutada kvaliteetsete töökohtade loomise potentsiaali, edendada demokraatiat töökohal, kaitsta töötajate õigusi ja tõsta tööstandardeid kõigis sektorites;

D. arvestades, et ELi tööturud on endiselt territoriaalselt jagatud, ning arvestades, et töökohtade kvaliteet ja töölepingud näitavad mittestandardsete vormide lisandumist, eriti noorte hulgas;

E. arvestades, et CO_2-neutraalsele majandusele ülemineku juhtimine ei peaks mitte ainult toetama üleminekut uutele kvaliteetsetele töökohtadele tärkavates sektorites, vaid ka hoidma ja kohandama olemasolevaid töökohti ja tegevusvaldkondi kestlikuma ja puhta tööstuse ning tehnoloogiaga ning inimeste, eriti rohkem mõjutatud territooriumidel elavate inimeste jaoks mõeldud tehnoloogiaga; arvestades, et erilist tähelepanu tuleb pöörata fossiilkütustest sõltuvatele piirkondadele ja tööstusharudele, kuna need tuleb ümber kujundada, et täita liidu kliimakohustusi; arvestades, et on oluline, et kõik, sealhulgas töötajad ja tööotsijad, tunneksid, et nad saavad tuge üleminekuga toimetulekul, et tagada 2050. aasta pikaajalise strateegia eesmärkide mõistmine ja heakskiitmine ning tulemuslikkus; arvestades, et Eurofoundi uuringu[9] kohaselt on kodanikuühiskonna, sotsiaalpartnerite ja avaliku sektori asutuste laialdane kaasamine üleminekuprotsessi otsustava tähtsusega majandustegevusest ja ressurssidest saadava tulu kindlustamiseks ja õiglaseks jaotamiseks ning konfliktidega toimetulekuks;

F. arvestades, et Euroopa majanduse ümberkorraldamine eeldab tugevat keskendumist konkurentsivõimele ja majanduskasvule; arvestades, et ettevõtjatele ja töökohtade loojatele tuleb anda õiged tingimused investeerimiseks ja tegevuse laiendamiseks ning erasektori investeeringute ligimeelitamiseks on oluline tagada rahaliste vahendite tõhus kasutamine; arvestades, et tähtis on, et nii linnas kui ka maapiirkondades elavad kodanikud oleksid kaasatud õiglasesse üleminekusse, millega tasakaalustatakse konkurentsivõime solidaarsusega, ja toetaksid seda ning et nad saaksid olla kindlad, et nende töö, sissetulek ja eluviis on kaitstud, nii et kedagi ei jäeta kõrvale;

G. arvestades, et kuigi mitme olulise liidu seadusandliku ja muu kui seadusandliku algatuse (eelkõige õiglase ülemineku mehhanism,

---

9 Eurofound (2024), „Creating a new social contract for the just transition: Is partnership working?“ (Uue sotsiaalse lepingu sõlmimine õiglaseks üleminekuks: kas partnerlus toimib?) Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg.

õiglase ülemineku fond, EGF, oskuste liit, kliimameetmete sotsiaalfond, ESF+ ning taaste- ja vastupidavusrahastu) eesmärk on leevendada kaksikülemineku mõju ja suurendada konkurentsivõimet või selliste algatuste abil saab kaksikülemineku mõju leevendada, esineb õigus- ja poliitikaraamistikus endiselt lünki seoses häiretega töökohal, töötajate õiguste, sotsiaalkaitse, sotsiaaldialoogi ning haridus- ja koolitusvõimalustega; arvestades, et ainult liidu tasandi meetmetega saab tagada tõelise lisaväärtuse ja samaaegse ülespoole suunatud sotsiaalse lähenemise, et täita lubadus mitte kedagi kõrvale jätta, võttes samal ajal arvesse riiklikke tööturumudeleid ja -traditsioone;

H. arvestades, et Draghi aruandes leitakse, et püsiv oskuste nappus takistab innovatsiooni, tehnoloogia kasutuselevõttu ja süsinikuheite vähendamist, mis omakorda pärsib majanduskasvu ja konkurentsivõimet; arvestades, et ELis on peaaegu neli viiest väikesest ja keskmise suurusega ettevõtjast vastanud, et neil on olnud raskusi õigete oskustega töötajate leidmisel; arvestades, et haridus- ja koolitussüsteemide, eelkõige täiskasvanuhariduse ja -koolituse vähenemise tõttu ei suudeta valmistada tööjõudu ette kaksikülemineku; arvestades, et täiskasvanuhariduses osalemine on endiselt ebapiisav, kuna ainult 39,5 % täiskasvanutest osaleb igal aastal koolitusel[10], mis on kaugelt väiksem 2030. aastaks seatud eesmärgist, milleks on vähemalt 60 %, ja selle saavutamiseks peaks koolitust saama veel 50 miljonit töötajat[11];

I. arvestades, et kõrgetasemeliste oskuste arendamisse investeerides saab EL edendada suurema tootlikkuse, kõrgemate palkade ja suurema majandusliku võrdõiguslikkuse positiivset mõjuringi; arvestades, et peaaegu 50 % täiskasvanutest võib vajada täiend- või ümberõpet[12]; arvestades, et ainuüksi ELi energiasektoris on 2030. aastaks vaja vähemalt 145 000 kvalifitseeritud töötajat[13]; arvestades, et puhas tehnoloogia on üks Euroopa majandusliku heaolu liikumapanevaid jõude, mis annab 30 % ELi majanduskasvust ja lõi ainuüksi 2023. aastal miljoneid töökohti[14];

J. arvestades, et Euroopa oskuste, konkurentsivõime ja investeeringute strateegiatega tuleks luua võimalusi nii suurettevõtetele kui ka VKEdele, tegeledes samal ajal ka riiklike, piirkondlike ja kohalike vajadustega; arvestades, et poliitika, millega tugevdatakse tööstussuutlikkust, soodustatakse ettevõtlust ja kujundatakse välja töötajaskond, kellel on kohalikele oludele kohandatud oskused, on

---

10 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52025DC0090

11 Draghi aruanne, lk 37.

12 https://www.cedefop.europa.eu/et/publications/4223#group-downloads

13 https://op.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/4826f429-0545-11f0-b1a3-01aa75ed71a1

14 https://www.cedefop.europa.eu/en/news/green-transition-creates-more-jobs-it-destroys

oluline tagamaks, et kõik eurooplased saaksid majanduskasvust ja innovatsioonist kasu;

K. arvestades, et piisavalt rahastatud sotsiaalhoolekande- ja sotsiaalkaitsesüsteemid on eeltingimus ausa ja õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku ja digipöörde tagamiseks; arvestades, et Draghi aruandes rõhutatakse ka vajadust tagada see, et tootlikkuse kasv ja sotsiaalne kaasatus käiksid käsikäes liikmesriikide sotsiaalhoolekande süsteemidega, millel on kriitilise tähtsusega roll tugevate avalike teenuste, sotsiaalkaitse, eluasemete, transpordi ja lastehoiu võimaldamisel ülemineku ajal; arvestades, et kvaliteetsetel töökohtadel, inimväärsetel töötingimustel, sotsiaalkaitse kättesaadavusel, sotsiaaldialoogil ja kollektiivläbirääkimistel on määrava tähtsusega roll tööjõu ligimeelitamisel ja hoidmisel ning need on olulised liidu konkurentsivõime ja töökoha demokraatia jaoks;

L. arvestades, et komisjoni aruande „Employment and Social Developments in Europe 2024“ (tööhõive ja sotsiaalareng Euroopas 2024)[15] kohaselt on täiskasvanuhariduses ja -koolituses osalemise piirangud tingitud sellistest takistustest nagu tajutav vajalikkuse puudumine, ebapiisav pakkumine või raskused asjakohasele kvaliteetsele koolitusele juurdepääsul, sobimatu ajakava, perekondlike kohustuste tasakaalustamine ja rahalised piirangud; arvestades, et Draghi aruandes nõutakse, et EL tagaks, et kõigil töötajatel oleks õigus haridusele ja ümberõppele, mis võimaldab neil minna üle uutele ametikohtadele, kui nende ettevõtted võtavad kasutusele tehnoloogia, või kvaliteetsetele töökohtadele uutes sektorites[16];

M. arvestades, et integreeritud poliitikameetmed, milles on ühendatud haridus ja oskuste arendamine, rahandus ja tööstuspoliitika, on Euroopa konkurentsivõime, sotsiaalse vastupanuvõime ja õigluse, strateegilise autonoomia, investeeringute ja kestlike töökohtade loomise peamine võimaldaja; arvestades, et rohe- ja digipööre eeldab märkimisväärseid investeeringuid ümberõppesse, täiendõppesse, kutseharidusse ja -õppesse ning elukestvasse õppesse, et anda töötajatele nii igale kutsealale omased tehnilised oskused kui ka nõutavad pehmed põhioskused; arvestades, et eakamad, madala kvalifikatsiooniga ja naissoost töötajad võivad seista silmitsi suuremate takistustega oskuste täiendamisel ja uute töökohtade pärast konkureerimisel; arvestades, et haridus- ja koolitusalased pingutused peavad seetõttu olema tihedalt seotud õiglase ülemineku poliitikaga; arvestades, et ebasoodsas olukorras olevad töötajad ja kogukonnad vajavad sihipärast tuge, et neid ei jäetaks kõrvale;

---

15 https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/employment-and-social-developments-europe-2024-upward-social-convergence-eu-and-role-social_en

16 Draghi aruanne, lk 19.

N. arvestades, et ELi liikmesriikide ja piirkondade vahel on jätkuvalt suured majanduslikud erinevused, kusjuures SKP on alates 2012. aastast väga erinev, mis on seotud tööstuse osakaaluga majandustegevuses;

O. arvestades, et Letta aruandes leitakse, et liikumisvabadus ja õigus jääda on ühe mündi kaks külge ning neid tuleb arendada koos; arvestades, et Letta aruandes leitakse, et liikumisvabadus peaks olema vaba valik, mitte vajadus kompenseerida mõnes piirkonnas töökohtade puudumist; arvestades, et aruandes rõhutatakse vajadust pakkuda kodanikele võimalusi kõigis piirkondades, eelkõige maapiirkondades, sealhulgas vajadust kvaliteetsete töökohtade järele ning vajadust võidelda ebavõrdsuse vastu riikide sees ja nende vahel[17]; arvestades, et kui rohepööret ei kavandata ega toetata piisavalt, võib see mõjutada Ida- ja Lõuna-Euroopa haavatavaid piirkondi ebaproportsionaalselt rohkem[18] töötuse riski ja töökohtade kadumise seisukohast; arvestades, et söest sõltuvate piirkondadega lisandub veel üks haavatavate piirkondade kiht, kus tööhõive määrad on 10–15 % alla ELi keskmise[19];

P. arvestades, et kvaliteetsete töökohtade tegevuskavaga tuleks edendada meetmeid, millega toetatakse liikmesriike ja tööstust inimväärsete töötingimuste ja koolituse kättesaadavuse, rangete tervishoiu- ja tööohutusstandardite kehtestamise, töötajatele ja eelkõige füüsilisest isikust ettevõtjatele õiglaste töökohavahetuse tingimuste ja kollektiivläbirääkimiste tagamiseks, selleks et meelitada ligi talente ja aidata kaasa Euroopa tööstuse konkurentsivõimele; arvestades, et selleks oodatakse komisjonilt sotsiaalpartneritega arutelude pidamist raamistiku üle, millega toetada restruktureerimisprotsesse ELi ja liikmesriikide tasandil; arvestades, et raamistikus keskendutakse õiglasele üleminekule, muutusteks valmisolekule, varasele sekkumisele restruktureerimise ohu korral ning paremale teavitamisele ja ärakuulamisele;

Q. arvestades, et õiglase ülemineku kavandamisse ja rakendamisse kaasatud kohalike sidusrühmade haldus- ja tehnilist suutlikkust tuleb suurendada; arvestades, et liikmesriigid seisavad endiselt silmitsi märkimisväärsete probleemidega ELi vahendite tulemuslikul haldamisel ja rakendamisel kohalikul tasandil ning kliimapoliitika eri mõjude hindamisel; arvestades, et õiglase ülemineku fondi rakendamine on olnud aeglane, nagu näitab maksete määr, mis oli 2024. aasta lõpuks vaid 32,2 %[20]; arvestades, et õiglase ülemineku fondi loodud töökohtade arv ei ole piisavalt suur, et katta nende töökohtade arv, mis prognoosi kohaselt kaovad CO_2-mahukate

17 https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/py4s-5ad4

18 https://op.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/24c7aa49-2451-11ee-94cb-01aa75ed71a1

19 https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/759354/CASP_STU(2025)759354_EN.pdf

20 Õiglase ülemineku mehhanism – tulemuslikkus 2025. aastal, Euroopa Komisjon

tööstusharude ülemineku tõttu puhtamale tehnoloogiale; arvestades, et VKEd moodustavad Euroopa majanduse selgroo ja loovad suure osa alalistest kohalikest töökohtadest; arvestades, et VKEde rolli tugevdamiseks õiglases üleminekus on vaja erisätteid VKEde jaoks;

1. rõhutab, et edukas üleminek kestlikumatele energiaallikatele, kaasaegsematele majandusvaldkondadele ja digiteeritumale majandusele mängib olulist rolli liidu ettevõtjate pikaajalise konkurentsivõime tagamisel üleilmsel turul ning peab viima kvaliteetsete töökohtade loomiseni liidus; rõhutab vajadust tagada, et äriühingud ja töötajad oleksid igati valmis kasutama ära võimalusi, mis tulenevad üleminekust uutele ja uuenduslikele lahendustele, ning rõhutab, kui olulised on kollektiivlepingutega hõlmatud inimväärne töö ja töökohad, mis on hädavajalikud, et tagada sotsiaalne progress ja ülemineku aktsepteerimine; on veendunud, et õigusraamistik töökohal õiglase ülemineku probleemide ja võimaluste käsitlemiseks on oluline, et tagada piisavad miinimumstandardid, mis annavad nii töötajatele kui ka tööandjatele selguse ja struktuuri muutuste prognoosimisel ja juhtimisel ning lõppkokkuvõttes parandavad liidu vastupanuvõimet, konkurentsivõimet ja ülespoole suunatud sotsiaalset lähenemist ning sotsiaalset õiglust; rõhutab, et piirkonnad saavad toetada õiglast üleminekut, ühendades sotsiaalkaitse, majanduse mitmekesistamise ja territoriaalse koordineerimise, et vähendada negatiivset mõju, tugevdada kohalikku majandust ja edendada kaasavat arengut;

2. toonitab, et süsinikuheite vähendamise mõju tööhõivele on tunda ka mujal kui fossiilkütuste valdkonnas, kus töökohtade arv kahaneb, ning sellel on laiem mõju töökohtade ümbermääratlemisele ja üldisele üleminekule tööturul; väljendab sellega seoses heameelt kvaliteetsete töökohtade õigusakti väljakuulutamise üle, mille eesmärk on tagada, et tööhõivetavad vastaksid tänapäeva majanduse arengule; rõhutab, et see õigusakt peab koos Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava ja uue kvaliteetsete töökohtade tegevuskava eelseisva ajakohastamisega sisaldama konkreetseid meetmeid, millega parandada märgatavalt töötingimusi, tervishoidu ja ohutust, demokraatiat tööl, kollektiivläbirääkimistega hõlmatust ning töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate koolitamist ja oskusi ning tagada ELi tööhõive- ja sotsiaalpoliitika õigusaktide tulemuslik jõustamine; rõhutab, et sellised meetmed annavad ka võimaluse toetada liidu tööandjaid, eelkõige VKEsid, konkurentsivõime hoidmisel ja parandamisel, andes selge raamistiku, sealhulgas praktilised juhised ja abivahendid muutuste ennetamiseks ja juhtimiseks partnerluses töötajatega, ning investeerida kutseharidusse ja -õppesse, töötajate täiend- ja ümberõppesse, et tegeleda oskuste ja tööjõu nappusega, mis takistab tootlikkust ja majanduskasvu, aga ka töötajate tulevikuväljavaateid;

3. rõhutab, et digiüleminekut tuleb ellu viia inimkesksel viisil, vältides töötajate liigset jälgimist ja tagades õiguse mitte olla kättesaadav ning õiglase tööaja korralduse;

4. rõhutab, et muutuste ennetamine ja ohjamine on äärmiselt oluline, et nii tööandjad kui ka töötajad, piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused ning kogukonnad saaksid edukalt orienteeruda rohe- ja digipöördes ja tulla tulemuslikult toime ebasoodsatest geopoliitilistest sündmustest tulenevate majanduslike probleemidega ning muuta need võimalusteks; rõhutab, et ülemineku eelnev kavandamine võib hoida ennetavalt ära koondamisi ja viia töökohtade loomiseni, suurendada ettevõtete pikaajalist vastupanuvõimet ja võimaldada kasutada olemasolevaid ressursse parimal viisil; rõhutab, et sellised kavad eeldavad otsuseid, mis tõenäoliselt toovad kaasa olulisi muutusi töökorralduses, ning seetõttu tuleb need välja töötada laiaulatuslikus partnerluses sotsiaaldialoogi ja kollektiivläbirääkimiste raames, austades täielikult õigust olla informeeritud ja ära kuulatud; kutsub sellega seoses komisjoni üles jälgima ja jõustama direktiivis 2002/14/EÜ sätestatud raamistiku täielikku rakendamist; kutsub lisaks liikmesriike üles võimaldama asjaomastel tasanditel sotsiaaldialoogi, et soodustada ühelt töökohalt teisele liikumist, eelkõige kutsealade puhul, mis võivad kaduda või mille järele nõudlus märkimisväärselt väheneda; tuletab meelde direktiivis (EL) 2019/1023 sätestatud varajase hoiatamise vahendeid ja on veendunud, et selliste vahendite kohandamisega nii, et need hõlmaksid ka kaksiküleminekuga seotud asjaolusid, tagataks ettevõtete tegevuses toimuvate tulevaste muutuste parem avastamine ja neile reageerimine; rõhutab vajadust pakkuda ettevõtetele stiimuleid oma üleminekukavade koostamiseks; rõhutab, et sidusrühmad ja kodanikuühiskond tuleb kaasata ülemineku kavandamise varaseimatest etappidest, tagades nende sisulise osalemise, mitte hilises etapis konsulteerimise;

5. rõhutab, et oskustööliste nappust saab sisuliselt vähendada üksnes hariduse, (ümber)kvalifitseerumise ja koolitusvõimaluste kättesaadavuse ja juurdepääsetavusega tegelemisega ning töötingimuste parandamisega; rõhutab, et töötajate ja tööandjate vaheline sotsiaaldialoog koolitusvõimaluste tingimuste üle, mis on kooskõlas tööturu vajadustega ning mille puhul peetakse kinni töö- ja eraelu tasakaalust, on oluline ja seda tuleks hõlbustada[21]; on kindlalt veendunud, et töötajate individuaalne õigus koolitusele tööajal, millega kõrvaldatakse peamised takistused koolitusel osalemisele, võib tagada kvaliteetse täiend- või ümberõppe, töötajate koolituse ja karjääri arendamise toetuse, et tagada tööandjatele prognoositav ja stabiilne oskustööjõu pakkumine; rõhutab vajadust tegeleda kulutõkkega, tagades, et koolitus on töötajatele tasuta ning seda toetatakse rahastamise, maksusoodustuste ja partnerlustega; toonitab, et riiklikud institutsioonid ja sotsiaalpartnerid vastutavad töötajate koolitamise eest, ning rõhutab nende olulist rolli õiguse koolitusele rakendamisel; nõuab sellega seoses, et liikmesriigid seaksid esikohale töötajate ja nende tööandjate ühiselt välja töötatud koolituskavad ja edendaksid neid, tagades, et täiend- ja ümberõpe

---

21 „Employment and Social Developments in Europe 2024“ (Tööhõive ja sotsiaalareng Euroopas 2024), Euroopa Komisjon, lk 20.

vastavad tegelikule nõudlusele ja aitavad kaasa karjääri edenemisele;

6. rõhutab vajadust kaasata noored sisuliselt ausa ja õiglase üleminekuga seotud poliitika kavandamisse, rakendamisse ja järelevalvesse; nõuab suuremaid pingutusi noortegarantii rakendamiseks, tagades, et liikmesriigid eraldaksid sihtotstarbeliselt rohkem vahendeid, st vähemalt 15 % oma ESF+ vahenditest sihtotstarbelistele meetmetele ja struktuurireformidele, millega toetatakse kvaliteetset noorte tööhõivet ning kutseharidust ja -õpet, eelkõige tasustatud ja kvaliteetset praktikat ja õpipoisiõpet, ning lihtsustatakse koolist tööle siirdumist, haridusse või koolitusse naasmist ja teise võimaluse haridust;

7. rõhutab, et liikmesriigid peavad piirkondi kaasates toetama ettevõtjaid ja töötajaid, töötades riigi tasandil välja õiglase ülemineku strateegiad ja poliitikameetmed, mis on kohandatud kohalikele eripäradele; rõhutab, et sellistes riiklikes strateegiates tuleks kindlaks teha ülemineku mõju piirkondadele, üksikutele sektoritele ja vastavale tööjõule ning neis tuleks sätestada terviklik ja valdkonnaülene kava mõju leevendamiseks; rõhutab, kui oluline on töötada välja kohaliku ja piirkondliku majanduse ülemineku pikaajaline visioon ja strateegia, kaasates avaliku ja erasektori osalejad, kodanikuühiskonna ja sotsiaalmajanduses osalejad; rõhutab, et töötajate hoidmiseks ja kvaliteetsete töökohtade loomiseks on vaja otseinvesteeringuid innovatsiooni ja piirkondliku atraktiivsuse parandamisse kvaliteetse, taskukohase ja ligipääsetava taristu, avalike teenuste ja kommunaalteenuste ajakohastamise ja tagamise kaudu;

8. peab hädavajalikuks edendada Euroopa tööstusettevõtete majanduslikku elujõulisust ning vältida võimaluse korral sulgemist ja sunniviisilist koondamist; rõhutab, kui oluline on toetada ettevõtjaid, eelkõige VKEsid, et vältida sunniviisilisi koondamisi, näiteks ajutiste toetusprogrammidega töötajate kaitsmiseks üleminekute ajal, et vältida strateegilise tööstussuutlikkuse ja kvalifitseeritud tööjõu kadumist; märgib, et kui ühelt töökohalt teisele liikumine on vajalik, on oluline hoida töötajaid samas piirkonnas, andes neile samal ajal piisavalt aega ümberkorraldusteks ja piirates isiklikku rahalist kahju; nõuab tugevamat kaitset ebaõiglase koondamise eest ning seda, et restruktureerimisest mõjutatud töötajatele tagataks juurdepääs piisavale hüvitisele, ümberõppevõimalused ja toetus uue töökoha tagamiseks;

9. rõhutab, et Eurostati piirkondlikud prognoosid näitavad, et 2020. ja 2030. aastatel väheneb tööealise elanikkonna arv paljudel aladel jätkuvalt, eelkõige piirkondades, mida juba praegu mõjutab vananemine ja geograafiline liikuvus; rõhutab, et sellised suundumused võivad nõrgestada tööjõupakkumist ja ohustada omakorda pikaajalist arengut hetkel, mil kvalifitseeritud töötajad on rohe- ja digipöörde jaoks hädavajalikud; rõhutab, kui oluline on inimeste õigus jääda oma piirkonda või kohalikku piirkonda ning

vajadus sihipäraste strateegiate järele maa- ja äärepoolsetes piirkondades; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama kohapõhist poliitikat, mille kaudu tekitatakse majanduslikke võimalusi nii maapiirkondade inimestele kui ka ettevõtjatele, meelitatakse ligi erainvesteeringuid ja luuakse kohalikke töökohti; rõhutab, et sellised strateegiad on vajalikud, et tugevdada majanduslikke võimalusi maapiirkondades, toetada kvaliteetsete töökohtade loomist, innovatsiooni ja kohaliku tööstuse uuendamist ning lõppkokkuvõttes tagada, et kodanikud saavad oma kogukonnas oma tulevikku kujundada;

10. tuletab meelde, et VKEd on peamised püsiva kohaliku tööhõive loojad; rõhutab vajadust hõlbustada lihtsustatud, proportsionaalset ja VKE-sõbralikku juurdepääsu ülemineku rahastamisele, sealhulgas võimaldades klastrite loomist juurdepääsuks rahalistele vahenditele ja seoses aruandekohustustega, digitaalseid ühtseid kontaktpunkte ja kohustuslikku tehnilist abi, et suunata projektide kavandamist ja nõuetele vastavust; nõuab tungivalt, et liikmesriigid ja piirkondlikud ametiasutused looksid ja tugevdaksid mõjutatud piirkondades ettevõtluse toetamise programme, et aidata idufirmadel ja VKEdel kasvada ja edu saavutada; rõhutab, et investeerimisstiimulid koos sotsiaalsete tingimustega võivad aidata meelitada ettevõtteid haavatavatesse piirkondadesse, tagades samal ajal kohaliku majanduse kestliku arengu; rõhutab vajadust aidata ettevõtjatel, eelkõige VKEdel, tegeleda oskuste nappuse probleemiga liidus ning edendada ümber- ja täiendõpet, aidates inimestel omandada kvaliteetsete töökohtade jaoks vajalikke oskusi; kutsub Euroopa Komisjoni üles tagama VKEdele tulevase õiglase ülemineku rahastamise raames sihtotstarbelise toetuse; kutsub lisaks Euroopa Komisjoni üles jälgima VKEde osalemist õiglase ülemineku programmides;

11. rõhutab, et sotsiaalmajandusel, eelkõige töölelõimimisega tegelevatel sotsiaalsetel ettevõtetel, on oluline roll kaasava ja õiglase ülemineku tagamisel; rõhutab vajadust toetada juurdepääsu rahastamisele, suutlikkuse suurendamist ja tehnilist abi;

12. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles hõlbustama nii suuremahulisi kui ka väikesemahulisi investeeringuid ja töötama välja poliitikameetmeid, mille abil luuakse erasektorile, eelkõige VKEdele, majanduslikke võimalusi, vähendades halduskoormust ja kaasrahastamise nõudeid ning lihtsustades juurdepääsu rahastamisele, austades samal ajal töötajate ja tarbijakaitseõigusi; rõhutab, et sellised investeeringud on tähtsad, et tugevdada Euroopa tööstuslikku ja tehnoloogilist baasi, luua kvaliteetseid töökohti ja tagada kvalifitseeritud tööjõud, kes on võimeline kohanema kohalike olude, ressursside ja konkreetsete vajadustega, et kasutada täielikult ära piirkondlikku potentsiaali ning edendada konkurentsivõimet, kestlikku majanduskasvu ja pikaajalist väärtuste loomist; rõhutab, et ettevõtjad ja väikeettevõtjad on investeerimisel, innovatsioonis ja töökohtade loomisel kesksel kohal, eelkõige maa- ja vähem arenenud

piirkondades, ning et rahastamisvahendid ja tehniline abi peavad olema nende vajadustele kohandatud, et kasutada nende potentsiaali rohe- ja digimajanduses täielikult ära ning edendada kestlikku majanduskasvu ja pikaajalist väärtuse loomist;

13. märgib, et puuduvad täpsed eristatud andmed kaksikülemineku tõttu kaotatud, loodud või sellest mõjutatud töökohtade arvu kohta; rõhutab, kui oluline on prognoosida muutusi tööturul ja oskuste vajaduse suundumusi mõjusa poliitika ja õigeaegse reageerimise jaoks; rõhutab vajadust teha kindlaks parimad tavad, neid vahetada ja edendada; nõuab asjakohaste andmete kogumise ja üleminekupoliitika mõju analüüsi konsolideerimist; rõhutab, et energiaostuvõimetuse ja transpordivaesuse näitajad tuleks süstemaatiliselt integreerida õiglase ülemineku järelevalvesüsteemidesse, tagamaks et rahastamise ja töökohtade loomise meetmetega käsitletaks kõigepealt vähekaitstud leibkondi;

14. toetab kogukonna tasandi renoveerimiskavasid, mis hõlmavad linnaosasid või külasid, vähendades kulusid, tugevdades ühtekuuluvust ja kiirendades üleminekut;

15. peab kahetsusväärseks, et mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 ettepanek ei sisalda eraldi vahendit õiglase ülemineku käsitlemiseks; rõhutab, et jätkuvalt on vaja sihtotstarbelist rahastamist, et toetada mõjutatud piirkondi rohepöördest tulenevate probleemidega tegelemisel; nõuab sellega seoses, et õiglase ülemineku fondi laiendataks ja suurendataks 2027. aasta järgseks programmitöö perioodiks, millega tagatakse, et see toimib eelarve jagatud täitmise ja partnerluse põhimõtete kohaselt, ühtekuuluvuspoliitika raames ja suurema eelarvega; rõhutab, et uus fond peaks toetama tööandjaid, et tagada töötajate õigus saada koolitust, ning üleminekukavade rakendamist ettevõtte tasandil; rõhutab, et koolitus peaks olema kvaliteetne, kooskõlas tööturu vajadustega ning selle tulemuseks peaks olema kvalifikatsioonid ja tunnistused, mis on valideeritud läbipaistvate ja selgete sertifitseerimissüsteemide abil, mis võimaldavad liikmesriikidevahelist vastastikust tunnustamist; nõuab tungivalt, et ülemineku rahastamine hõlmaks sotsiaalseid tingimusi kaasamise toetamiseks;

16. tuletab meelde, et hoolimata oma ümberkujundamise ambitsioonist on õiglase ülemineku fondi eesmärkide saavutamisel olnud märkimisväärseid probleeme, eelkõige seoses võrdsete tulemuste tagamisega ning väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele fondile juurdepääsu võimaldamisega[22]; nõuab, et VKEdel oleks juurdepääs õiglase ülemineku fondile lihtsam, pakkudes neile

---

22 „Just Transition in the World of Work“ (Õiglane üleminek töömaailmas), EPRS, september 2025 https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/774668/EPRS_BRI(2025)774668_EN.pdf.

tehnilist abi ja vähendades halduskoormust;

17. rõhutab, kui oluline on digioskuste arendamine nii alg- kui ka kõrgema taseme töötajate jaoks; rõhutab vajadust õpetada kodanikele põhilist digikirjaoskust, andmeteadlikkust ja veebipõhiste vahendite ohutut kasutamist, et jääda töö- ja kohanemisvõimeliseks, edendades samal ajal kõrgema taseme oskusi;

18. rõhutab, et haridus- ja koolitusasutused peavad suurendama oma koolituse asjakohasust, et vastata konkurentsivõimelise tööturu vajadustele, ning valmistama õppurid, koolitajad ja õpetajad ette asjakohaste teadmiste ja oskustega, et olla aktiivsed muutuste elluviijad õiglasel üleminekul rohelisele majandusele ja ühiskonnale kõigi jaoks; rõhutab, et koolitus on tulemuslik siis, kui on piisavalt selliseid õpetajaid ja koolitajaid, kellel on ajakohased teadmised kestliku ja rohelise majanduse, energiatõhususe ning keskkonnahoidliku ja digitehnoloogia kohta; rõhutab nende hädavajalikkust õigete oskuste ja võimete edendamisel nii noorema kui ka vanema põlvkonna töötajate jaoks ning rohepöördest mõjutatud inimeste asjakohase ümber- ja täiendõppe edendamisel; rõhutab, et selliste õpetajate ja koolitajate haridus ja koolitus peaks seetõttu olema Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil igas vajalike oskuste strateegias prioriteet;

19. rõhutab, et avaliku ja erasektori otseinvesteeringud keskkonnahoidlikku taristusse, taastuvenergia projektidesse ja ringmajandusse on vajalikud, et elavdada kohalikku majandust ja aidata kaasa kvaliteetsete töökohtade loomisele; rõhutab vajadust võimendada piirkondlikke varasid, investeerides sektoritesse, mis on piirkondades hästi arenenud või millel on seal suhtelised eelised; usub, et piirkondlik spetsialiseerumine võib olla keskkonnahoidlike tööstusklastrite alus; rõhutab, et teadusuuringute ja innovatsiooni toetamine ning ülikoolide ja ettevõtjate vahelise koostöö soodustamine võib edendada uusi kestlikke ärimudeleid;

20. rõhutab, et õiglase ülemineku eesmärkide saavutamiseks on vaja sidusat ja integreeritud poliitikameetmete kombinatsiooni; nõuab, et ELi kliima- ja tööstusmeetmetes võetaks arvesse kaasamise, sotsiaalkaitse ja oskustega seotud eesmärke; rõhutab, kui oluline on tagada, et Euroopa ja liikmesriikide rahalisi vahendeid kasutatakse rohe- ja digipöörde hõlbustamiseks, sealhulgas edendades sotsiaaldialoogi ja kollektiivläbirääkimisi; nõuab, et ELi rahastamine ja liikmesriikide antav riigiabi viidaks kooskõlla Euroopa tööstuspoliitikaga, et pakkuda kvaliteetseid töökohti, edendada kollektiivläbirääkimisi, järgida ELi töötajate õigusi ja tööstandardeid, parandada Euroopa ettevõtjate konkurentsivõimet ja tagada paremad töötingimused;

21. kutsub liikmesriike üles tagama kvaliteetsete oskuste ja kutseõppe programmide piisav rahastamine, mis on pikaajaline investeering töötajate ja ettevõtete tootlikkusesse, majanduskasvu ja

konkurentsivõimesse; kutsub liikmesriike üles kasutama oskuste liidu rakendamiseks komisjoni toetusel strateegiliselt olemasolevaid liidu vahendeid, eelkõige oskuste garantiid; kutsub liikmesriike üles suurendama heitkogustega kauplemise süsteemist saadavate riigi tulude kasutamist töötajate koolitamiseks ja tööjõu ümberjaotamiseks, eelkõige rohke CO_2-heitega piirkondade töötajate puhul; kutsub komisjoni üles uurima ja esitama suuniseid selle kohta, kuidas liikmesriikide ja ettevõtjate vaheliste avaliku ja erasektori partnerlustega saaks rahastada töötajate koolitust, ümber- ja täiendõpet, eelkõige töötajate õigust koolitusele;

22. tuletab meelde, kui oluline on puuete peavoolustamine ja intersektsionaalne lähenemine noortele, vanemaealistele, madala kvalifikatsiooniga ja naistöötajatele kõigis kaksikülemineku käsitlevates poliitikameetmetes, nagu mõistlike abinõude pakkumine hariduses ja koolituses;

23. tuletab meelde Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi (EGF) rolli rohe- ja digipöördest mõjutatud töötajate toetamisel ülejäänud programmitöö perioodil ning julgustab liikmesriike komisjoni toetusel fondi täiel määral ära kasutama; väljendab heameelt praeguse EGFi kavandatud läbivaatamise eesmärgi üle toetada ennetavalt töötajaid, keda mõjutab peatne koondamine, ja kiirendada taotluste heakskiitmise menetlust; rõhutab siiski, kui tähtis on tagada, et ümberstruktureerimisel olevad ettevõtted, kes soovivad fondist toetust taotleda, teeksid seda täielikus koostöös töötajate ja nende esindajatega, sealhulgas individuaalsete meetmete paketi kavandamisel; võtab murega teadmiseks fondi tegevuse lõpetamise mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 ettepanekus; rõhutab aktiivsete tööturumeetmete ja sotsiaalkaitse tähtsust koondatud töötajate tööturule naasmisel pärast suuri ümberkorraldusi; kutsub komisjoni üles tagama järgmises mitmeaastases finantsraamistikus jätkuva sihtotstarbelise toetuse töötajatele, keda ohustavad suured ümberkorraldused või koondamine;

24. tuletab meelde, kui oluline on tagada töötajate kõrgetasemeline töötervishoid ja tööohutus; rõhutab, kui oluline on kaksikülemineku kontekstis tegeleda ennetavalt tööülesannete, töökorralduse ja töökohtadega seotud muutuvate tööohutuse ja töötervishoiu riskidega, eelkõige keskkonna- ja psühhosotsiaalsete riskidega; kutsub komisjoni üles vaatama põhjalikult läbi praeguse töötervishoiu ja tööohutuse strateegilise raamistiku ning kehtiva töötervishoiu ja tööohutuse õigusraamistiku, et teha kindlaks allesjäänud lüngad ja tagada, et ELi õigustik on jätkuvalt eesmärgipärane, ning aidata kaasa 2027. aasta järgse strateegilise raamistiku väljatöötamisele;

25. rõhutab, et kaksikülemineku ajal võivad töökohtade ümberkujundamine ja restruktureerimine põhjustada psühhosotsiaalseid riske, nagu stress, ebakindlus ja töökoha

kaotamise oht; rõhutada vajadust kaitsta üleminekute ajal töötajate vaimset tervist ja psühhosotsiaalset heaolu, sealhulgas töökoha riskihindamise ja tugiteenuste kaudu; nõuab, et ettevõtete üleminekukavadesse lisataks vaimse tervise toetusprogrammid, mis hõlmavad nõustamist, stressi juhtimist ning töö- ja eraelu tasakaalustamise kavasid;

26. rõhutab, kui oluline on toetada töötajaid nende ümberkujundavate, põhi- ja kognitiivsete oskuste tugevdamisel, nagu loov ja kriitiline mõtlemine, prognoosimine, vastupanuvõime, paindlikkus ja reageerimisvõime, motivatsioon ja eneseteadlikkus, uudishimu ja elukestev õpe, tunnistades, kui oluline on töötajate suutlikkus kohaneda muutuvate töökohtadega ja eneseusk, ning luua uusi lahendusi, mis on vajalikud rohe- ja digipöörde jaoks;

27. peab kiiduväärseks Cedefopi poliitikaülevaadet Euroopa kvalifikatsioonikaardi koostamise kohta, mis suurendab kvalifikatsioonide läbipaistvust, võrreldavust ja ülekantavust kogu Euroopas; rõhutab, et selline kaart peab hõlmama enamat kui akadeemiline tegevus ja olema konkurentsivõime, tööturu asjakohasuse ja liikuvuse praktiline töövahend; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et Euroopa kvalifikatsiooniraamistik oleks tihedalt seotud majandusvajaduste, tööstuspoliitika ja oskustesse investeerimisega, ning kaardistama põhjalikult ja süstemaatiliselt praegust oskuste nappuse olukorda piirkondlikul tasandil ning prognoosima tulevast nõudlust oskuste järele; rõhutab, et selline kaardistamine peaks hõlmama mõjuhinnangut ning selle põhjal tuleks võtta valdkondlikke ja territoriaalseid meetmeid, et kasutada ära rohepöörde potentsiaali kõigis piirkondades;

28. rõhutab, et tugevad sotsiaalsed turvavõrgud ja sotsiaalkaitsesüsteemid on olulised töötajate toetamiseks ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tagamiseks üleminekuperioodidel; kutsub liikmesriike üles ajakohastama ja tugevdama sotsiaalpartnerite ja asjakohaste kodanikuühiskonna organisatsioonidega konsulteerides oma sotsiaalkaitsesüsteeme ja olulisi avalikke teenuseid, tagades samal ajal nende pikaajalise kestlikkuse ja hoidudes suurendamast VKEde rahalist koormust, pöörates erilist tähelepanu tervishoiule, transpordile, haridusele, sotsiaalse kaasamise poliitikale, sissetulekutoetusele ning taskukohastele eluasemetele ning mittetulunduslike sotsiaalteenuste osutajate toetamisele, et tagada vastupanuvõime tööturgu mõjutavast kaksikülеminekust tulenevate šokkide suhtes ning tagada, et töökoha kaotusest mõjutatud töötajad saaksid säilitada oma elatustaseme nii palju kui võimalik;

29. nõuab tungivalt, et liikmesriigid rakendaksid täielikult nõukogu soovitust töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate sotsiaalkaitse kohta; kutsub komisjoni üles jälgima selliste meetmete võtmisel riske ja edusamme sotsiaalvaldkonna tulemustabeli ja sotsiaalse lähenemise raamistiku kaudu; rõhutab, kui oluline on tagada, et avalikud tööturuasutused oleksid tööturu muutuva arengu jaoks

asjakohased, et tagada toetus ja hõlbustada üleminekute tõttu töökohtade vahetamist;

30. rõhutab, kui oluline on sihipärane poliitika, et toetada rohe- ja digipöördest enim mõjutatud inimesi, eelkõige haavatavas olukorras olevaid inimesi; rõhutab, et vaja on aktiivset toetust ja varajast sekkumist, hoidmaks ära seda, et haavatavas olukorras olevad inimesed jäävad pikaajaliselt töötuks või kaotavad lootuse; kutsub liikmesriike üles märkimisväärselt suurendama aktiivset toetust kvaliteetsete töökohtade loomisele, eelkõige toetades juurdepääsu kvaliteetsetele töökohtadele ja nende säilitamist, edendades ettevõtlust ja soodustades kvaliteetsete töökohtade loomist; rõhutab töölelõimimise programmide, sihtotstarbeliste hangete ja kohalike riiklike ehitustööde rolli üleminekutöökohtade loomisel; rõhutab vajadust suurendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste suutlikkust, et kaasata edukalt investeeringuid, teha sihtrühmadega koostööd sotsiaaltoetuste kavade väljatöötamisel ja rakendamisel ning mõõta jaotuslikku mõju;

31. rõhutab vajadust toetada lühendatud tööaja kavasid ja üleminekutest mõjutatud töötajate sihipärase toetamise tähtsust, tuginedes TERAga seotud positiivsetele kogemustele; nõuab, et komisjon teeks ettepaneku tugevdatud TERA mehhanismi kohta, mille eesmärk on rohe- ja digipööre, kuna selliste ajutiste tööhõivekaitsemeetmete toetamine kriisi ajal võib stabiliseerida tööhõivepoliitikale ja õiglase ülemineku meetmetele suunatud avaliku sektori kulutusi, et leevendada ELi majanduse vajaliku ümberkujundamise vahetut mõju töökohtadele kooskõlas õiglase ülemineku eesmärkidega;

32. rõhutab, et mõju tööhõivele on piirkonniti ja elanikkonna lõikes erinev; rõhutab sellega seoses vajadust kaasata kohalikke kodanikke ja sidusrühmi, muu hulgas asjakohaseid kodanikuühiskonna organisatsioone, ning suurendada nende mõjuvõimu, et nad oleksid üleminekus aktiivsed osalejad; rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peaksid olema otseselt kaasatud projektide kavandamisse, valimisse ja järelevalvesse, tagamaks, et rahastamine vastab konkreetsetele kohalikele vajadustele ja toetab piirkondade majanduse mitmekesistamist; rõhutab, et avaliku sektori asutused peavad ülemineku juhtimisel osalema strateegilises konsultatsioonis ja koostöös sotsiaalpartneritega; rõhutab, et sisuka osalemise saab tagada konsultatsioonidega varajases etapis ning sotsiaalpartnerite, VKEde, kodanikuühiskonna, sotsiaalmajanduse esindajate ja noorte selgete volituste ja hääleõigusega piirkondlikes koordineerimisorganites;

33. rõhutab, et kollektiivläbirääkimised on õiglase palga, sotsiaalse õigluse ja demokraatia jaoks töökohal keskse tähtsusega, kuid nende katvus on endiselt ebaühtlane; tuletab meelde, et liikmesriigid, kelle kollektiivläbirääkimiste katvus on alla 80 %, on kohustatud koostama riiklikud tegevuskavad, mis sisaldavad selgeid tähtaegu ja erimeetmeid katvuse suurendamiseks; kutsub komisjoni üles andma

liikmesriikidele suuniseid ja tuge läbirääkimissüsteemide tugevdamiseks, eelkõige valdkondlikul tasandil, kaasates täielikult sotsiaalpartnerid; rõhutab, et EL ja liikmesriigid peaksid toetama sotsiaalpartnerite suutlikkuse suurendamise rahastamist, eelkõige piirkondlikul tasandil, osana nõukogu soovituse (õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku tagamise kohta) rakendamisest, et osaleda struktureeritud sotsiaaldialoogis ja kollektiivläbirääkimistel ettevõtte tasandi üleminekukavade üle;

34. on seisukohal, et taotletavate ettepanekute finantsmõju tuleks katta olemasolevatest eelarveassigneeringutest;

35. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon ja lisas toodud soovitused komisjonile ja nõukogule.

RESOLUTSIOONI LISA:
SOOVITUSED TAOTLETAVA ETTEPANEKU SISU KOHTA

Euroopa direktiiv õiglase ülemineku kohta töömaailmas: töökohtade loomise tagamine ja kohaliku majanduse elavdamine

Euroopa Parlament on seisukohal, et komisjon peaks sätestama järgmised põhimõtted ja eesmärgid.

Soovitus 1: ettepaneku üldeesmärk

Ettepaneku üldeesmärk peaks olema luua liidu poliitikameetmete raamistik, mida saab rakendada rohe- ja digipöördest mõjutatud piirkondades, et tagada sotsiaalselt õiglane ja kaasav üleminek ning kvaliteetsete töökohtade loomine ja kaitsmine.

Soovitus 2: ettepaneku kohaldamisala

Kuna selle eesmärgi saavutamiseks on vaja terviklikku meetmepaketti, peaks ettepanek sisaldama elemente järgmistes valdkondades:

a) töötingimused;
b) tööturult väljatõrjutud isikute lõimimine;
c) töötajate teavitamine ja ärakuulamine;
d) töökeskkonna parandamine, et kaitsta töötajate tervist ja ohutust.

Soovitus 3: kavandatav reguleerimisese

Ettepanekus tuleks keskenduda järgmistele poliitikameetmetele:

a) luua spetsiaalne raamistik, et ennetada ja juhtida muutusi üleminekuga silmitsi seisvates piirkondades ja sektorites, tuginedes töötajate ja nende esindajate kohustusliku ja õigeaegse teavitamise ja ärakuulamise, sotsiaaldialoogi ja kollektiivläbirääkimiste põhimõtetele;

b) tagada, et töötajate ja nende esindajate õigust olla informeeritud ja ära kuulatud, nagu on sätestatud direktiivis 2002/14/EÜ ja liikmesriikide sätetes, kohaldatakse üleminekute kontekstis tulemuslikult;

c) kehtestada töötajate individuaalne õigus koolitusele tööajal;

d) kehtestada riiklikud õiglase ülemineku strateegiad, pöörates erilist tähelepanu pikaajalise visiooni väljatöötamisele kohaliku majanduse ja tööjõu jaoks kõigis mõjutatud piirkondades ja sektorites, mida tuleb kavandada ja rakendada sotsiaalpartnerite ja kohalike osalejate sisulise kaasamise kaudu;

e) töötada välja toetusprogrammid ettevõtetele, eelkõige VKEdele ja kohalikele osalejatele, et soodustada töökohtade loomist kohalikul tasandil;

f) tagada tööjõu ja oskuste pakkumise ja nõudluse ühitamine tööturuteabe kombineeritud kasutamisega, kohalike osalejate ja sotsiaalpartnerite tõhustatud koostööga koolituspakkujatega ning ettevõtte tasandi üleminekukavade edendamisega;

g) töötada välja järelevalvestruktuur, et koostada tulevikusuundade strateegiline analüüs ülemineku mõju ja tööturu arengu kohta.

Soovitus 4: rakendamine ja täitmise tagamine

1. Ettepanekus tuleks austada liikmesriigi õigust kohaldada või kehtestada õigus- või haldusnorme, mis on töötajate jaoks soodsamad, või soodustada või lubada töötajate jaoks soodsamate kollektiivlepingute kohaldamist, ning see ei tohiks olla mõjuv põhjus töötajatele liikmesriikides juba pakutava kaitse üldise taseme vähendamiseks.

2. Ettepanekus tuleks austada sotsiaalpartnerite autonoomiat, sealhulgas õigust pidada läbirääkimisi kollektiivlepingute üle ja neid sõlmida, ning võimaldada usaldada neile ühise taotluse korral nende rakendamine, tingimusel et riiklik süsteem suudab igal ajal tagada ettepanekuga taotletavad tulemused.